

SYMPTOMY ZAPOWIADAJĄCE WYSTĄPIENIE SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCI W CZYTANIU I PISANIU

➔ **Wiek niemowlęcy (pierwszy rok życia)**

- **Motoryka duża** – opóźniony lub nietypowy rozwój ruchowy (dzieci nie raczkują lub mało raczkują, gorzej utrzymują równowagę w postawie siedzącej i stojącej). Obecne minimalne dysfunkcje neurologiczne, jak np. obniżony tonus mięśniowy, asymetryczna pozycja ciała podczas leżenia i siedzenia, utrzymujące się pierwotne odruchy wrodzone, które powinny zaniknąć do końca pierwszego roku życia.

➔ **Wiek poniemowlęcy (dwa–trzy lata)**

- **Motoryka duża** – opóźniony rozwój ruchowy (dzieci mają trudności z utrzymaniem równowagi, automatyzacją chodu; później zaczynają chodzić, biegać).
- **Motoryka mała** – opóźniony rozwój motoryki rąk (dzieci są mało zręczne manualnie, nieporadne w samoobsłudze, np. myjąc ręce, ubierając się, jedząc łyżką, zapinając duże guziki, a także mało sprawne w zabawach manipulacyjnych, np. polegających na budowaniu z klocków).
- **Funkcje wzrokowe, koordynacja wzrokowo-ruchowa** – opóźnienie rozwoju grafomotorycznego (dzieci nie próbują same rysować, w wieku dwóch lat nie potrafią naśladować rysowania linii, w wieku dwóch lat sześciu miesięcy nie potrafią naśladować kierunku poziomego i pionowego linii, w wieku trzech lat nie umieją narysować koła).
- **Funkcje słuchowo-językowe** – opóźnienie rozwoju mowy (dzieci znacznie później wypowiadają pierwsze słowa – w drugim roku życia, proste zdania – w wieku ponad dwóch lat i zdania złożone – ponad trzy lata).

➔ **Wiek przedszkolny (trzy–pięć lat)**

- **Motoryka duża** – niska sprawność ruchowa w zakresie ruchów całego ciała, która objawia się tym, że dziecko słabo biega; ma kłopoty z utrzymaniem równowagi, np. podczas chodzenia po linii krawężnika; z trudem uczy się jeździć na rowerku trzykołowym, hulajnodze; jest niezdarne w ruchach, źle funkcjonuje w zabawach ruchowych.
- **Motoryka mała** – słaba sprawność ruchowa rąk, której symptomami są: trudność i niechęć do wykonywania czynności samoobsługowych, np. zapinania małych guzików, sznurowania butów, zabaw manipulacyjnych, np. nawlekania koralików.
- **Koordynacja wzrokowo-ruchowa** – w zakresie tym zaburzenia objawiają się: trudnościami w budowaniu z klocków; niechęcią dziecka do rysowania, wykonywania nawet uproszczonych rysunków; nieprawidłowym sposobem trzymania ołówka w palcach, w rezultacie czego dziecko rysując, za mocno lub za słabo go przyciska; brakiem umiejętności rysowania koła – w wieku trzech lat, kwadratu i krzyża – w wieku czterech lat, trójkąta i kwadratu opartego na kącie – w wieku pięciu lat.
- **Funkcje wzrokowe** – zaburzenia w rozwoju objawiają się nieporadnością w rysowaniu (forma rysunków jest prymitywna, lecz może być bogata treściowo, dziecko słownie uzupełnia braki w rysowaniu); trudnościami w składaniu według wzoru obrazków pociętych na części, puzzli, wykonywaniu układanek, mozaiki.
- **Funkcje słuchowo-językowe** – zaburzenia w rozwoju stają się widoczne jako: opóźniony rozwój mowy; nieprawidłowa artykulacja wielu głosek; trudności z wypowiadaniem nawet niezbyt złożonych wyrazów (częste „przekręcanie” wyrazów), wydłużony okres posługiwania się neologizmami; trudności z rozpoznawaniem i tworzeniem rymów oraz aliteracji; trudności z zapamiętaniem i przypominaniem nazw (szczególnie sekwencji nazw, takich jak pory dnia, pory roku, nazwy posiłków); trudności z zapamiętaniem krótkich wierszyków i piosenek; trudności z budowaniem wypowiedzi, używanie głównie równoważników zdań i zdań prostych, mały zasób słownictwa.
- **Lateralizacja czynności ruchowych** – opóźniony rozwój (brak przejawów preferencji jednej ręki).
- **Orientacja w lewej i prawej stronie schematu ciała i w przestrzeni** – opóźniony rozwój (z końcem wieku przedszkolnego dziecko nie umie wskazać prawej ręki – może się jeszcze mylić i poprawiać).